

Šaur, Josef

Skorunka o tvůrčím psaní

Slavica litteraria. 2008, vol. 11, iss. 1, pp. 163-164

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103357>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

literátů Lago di Garda, se zasloužili především Sergio Bonazza a jeho mladý asistent, rusista Stefano Aloe. Sborník přednesených referátů, který vyjde k XIV. mezinárodnímu sjezdu slavistů, bude i přes

svůj historický rozměr cenným příspěvkem k hlubšímu pochopení institucionálních i obrových procesů, jimiž současná slavistická studia procházejí.

Miloš Zelenka

RUSISTA O SLOVENSKÉ LITERATUŘE

Slovenský rusista mezinárodní pověsti Andrej Červeňák vydal soubor svých studií o slovenské literatuře, v nichž uplatňuje svůj komparatistický záběr a antropologický přístup. (A. Červeňák: Tridsať statí o slovenskej literatúre. Filozofická fakulta UKF v Nitre, Spolok slovenských spisovateľov, Nitra 2007). Středem pozornosti jsou slovenští spisovatelé, obvykle však současně i ti, kteří se literaturou sami zabývají. Charakteristickým příkladem je Pavol Janík, kardinál Ján Chryzostom Korec, Pavol Štrauss, Ladislav Ťažký nebo Laco Zrubec či Ján Tužinský, ale najdeme tu i čisté vědce, například Dionýze Ďurišinu, jemuž je tu věnována komparatistická studie, nebo archeologa Jozefa Vladára.

Červeňák napsal tyto studie „lehkým perem“, ale s těžkým problémovým ostřím. Například ve studii o Janíkovi mimo jiné zkoumá, jak je jeho dílo přijímáno, resp. překládáno v slovanských zemích, neboť

právě tam tohoto autora čtou, v případě D. Ďurišina se zase zamýšlí nad ontologickým významem pojmu „vliv“, o němž v roce 1979 proběhla na stránkách revue *Slavica Slovaca* rozsáhlá diskuse, jejímž prvotním cílem bylo tento pojem z komparatistické terminologie odstranit, v případě J. Tužinského nebo J. Ch. Korce se zamýšlí nad jejich vztahem k ruské literatuře a kultuře. Bývá obvyklejší, když například u nás bohemisté zabloudí do luhů a hájů cizích literatur: dobrým příkladem je ovšem F. X. Šalda; opačně je to vzácnější, ale o to cennější. Soubor již vydaných studií A. Červeňáka svědčí o tom, jak je užitečný a plodný pohled na mateřskou literaturu z hlediska širších srovnávacích souvislostí, očima toho, kdo se celý život primárně zabývá jinou literaturou, a má tudíž i hlubší vhled od jiné kultury a jejího kontextu.

Ivo Pospíšil

SKORUNKA O TVŮRČÍM PSÁNÍ

Skorunka, F.: *Úvod do tvůrčího psaní.* Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice 2006, 95 s. ISBN 978-80-7040-936-7

Za poslední desetiletí se na našem knižním trhu objevila celá řada publikací věnovaných tvůrčímu psaní. Někdy se jedná o spíše teoretické sborníky psané většinou literárními vědci, jindy zase o praktické příručky, jejichž autoři nezdídka mívají ambice jak literárně umělecké, tak kritické a teoretické. Do druhé z obou skupin spadá představovaný text. František Skorunka (*1944) v sobě spojuje literární teorii s literární praxí. Obojí se hojně promítá do jeho nejnovějšího publikačního počínu. Knihu strukturoval jako sled deseti „Slov“, každé z nich pojednává o určitém problému a má esejistický charakter. Autor záměrně zvolil nekonvenční a volnější pojetí výkladu, což ostatně vyžaduje i sám předmět tvůrčí psaní, který nelze považovat za „klasickou“ vědeckou disciplínu.

Po krátkém úvodu nazvaném *Na slovo, slovičko...* následuje druhá kapitola věnována zdrojům tvorby, kam autor zařadil psychologické zdroje, intu-

ici a inspiraci. Skorunka však nepodává suchopárný výklad, kde by se pouze snažil vysvětlit a charakterizovat, co je to intuice či inspirace, ale ukazuje, jak se na to či ono dívali různí spisovatelé nebo představitelé odlišných tvůrčích odvětví. Ve třetí části se zaměřil na předpoklady tvůrčího psaní. Kromě talentu, který je jistě důležitý, nikoliv však samospasitelný, klade Skorunka důraz na racionální složku, tedy na tvůrčí aktivity, které jsou v přímé souvislosti s vědomím. Mezi ně patří paměť, jako předpoklad fantazie a imaginace, pozorování a sebeprojekce, experiment (jehož podstata tkví ve vytváření umělých podmínek pro odhalení nepoznaných možností člověka), „řemeslo psát“, čímž není myšleno nic jiného, než jistá forma disciplíny umožňující pravidelnou práci nad textem (což je mimochodem nutné pro jakékoliv psaní, zejména studenti bývají často rozčarováni, že diplomové práce se rodí mnohem pomaleji, než by se mohlo zdát).

Čtvrté „Slovo“ pojednává o příběhu, o tom, kde má své kořeny bytostná lidská touha vyprávět a jak se příběh různě proměňoval, ať už bylo spisovatelovou snahou moralistní poučení či zachycení pravdy až po

skoncování s ultimativním požadavkem na konstrukci příběhu. Funkci příběhu ukazuje autor na povídce, kterou podrobněji probírá v páté kapitole. Tak jak je to typické pro celou anotovanou práci, i ve výkladu o povídce opouští autor, jak jen je to možné, teoretické poučky a dává slovo tvůrcům, kteří měli s povídkou opravdu co do činění (na rozdíl od mnoha literárních teoretiků a kritiků). Povídku nám proto nepředstavuje v podobě vypreparované a zobecněné poučky, ale jako soubor rad zkušených spisovatelů, jež na konci uzavírá „doporučený“ seznam autorů povídek, neboť čtení zde skýtá možnost naučit se něčemu novému pro vlastní psaní. Šestá kapitola je zaměřena na hlavní postavu. Opět za pomoci kolegů spisovatelů se snaží odpovědět na otázky, odkud se literární postavy berou a jak jim správně „vystavit rodný list“. Skorunka přesvědčivě dokazuje, že postavy vychází ze skutečnosti a že i pokud nemají původní jednoznačný živý předobraz, čtenáři v nich nakonec poznávají sami sebe nebo někoho, koho znají či znali. S tím souvisí i to, že dobrý spisovatel by měl být schopen vystihnout u svých postav společné znaky každodenního života, a tak je směřovat do role typu.

Jestliže jsme vytvořili postavu, je třeba ji uvést do života, nechat ji, aby konala, co konat má. O tom je sedmé „Slovo“. Postavu mohou charakterizovat její činy nebo její jazyk. Nejneproniknutelnějším tajemstvím tvůrčího psaní je dialog mezi postavami. Právě z něj může vyvěrat nosný děj, ale zároveň

skýtá mnoho úskalí, protože musí být napsán tak, jak by jej postavy ve skutečnosti vedly. V osmé kapitole se autor věnuje pojmu téma, který rozděluje do tří vrstev – námět, syžet a teze. To jak spisovatel zvládá práci s nimi, ukazuje, nakolik respektuje vnitřní souvislosti díla. Vyrovnat se s úskalími, které se všemi svými rovinami v sobě téma skrývá, mohou autorovi pomoci literární vlivy nebo osobní zkušenost. Zejména začínajícím tvůrcům radí Skorunka, aby na sebe nechali působit díla svých kolegů, tedy literární vlivy. V poslední kapitole se autor zaměřil na formu (kompozici) a instrumentální (jazykové) prostředky.

Nedílnou součástí knihy jsou i praktická cvičení nazvaná *Návod na použití*. Ty vycházejí ze Skorunkova semináře tvůrčího psaní vyučovaného na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a čtenáři si v nich mohou vyzkoušet práci s různými žánry.

Skorunkův výklad má volnější charakter. Autor nevystupuje skrytý za autorským plurálem, ale promlouvá ke čtenáři přímo, snaží se s ním navázat dialog a dává mu přímé rady. Kniha je psaná živým a čtivým jazykem. Určitě po ní mohou sáhnout nejen mladí adepti spisovatelského řemesla, ale i zájemci o literaturu jako takovou, protože Skorunkův text nabízí možnost podívat se na literaturu z jiného než čistě literárněvědného hlediska, je inspirativní a motivující.

Josef Šaur

RUSOVÉ A MORAVA

Dne 13. ledna 2007 zorganizovalo Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě pod záštitou hejtmana Jihomoravského kraje ing. Stanislava Juránka ve spolupráci s Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Obcí moravských spisovatelů, Českou asociací slavistů a Slavistickou společností Franka Wollmana ve společenském centru Brno-střed konferenci Rusové a Morava, která se těšila velkému zájmu Rusů žijících v ČR i českých rusistů. Sborník z konference (**Rusové a Morava**. Ruské kulturně osvětové sdružení na Moravě, Brno 2007, 119 s., náklad 750 ks) doprovázený množstvím fotografií z jednání konference i odjinud doložil zájem odborníků, ale i veřejných činitelů o toto téma. Konference se zúčastnili mimo jiné generální konzul Ruské federace v Brně V. I. Sibiljov, kněz pravoslavné církve v Brně Jozef Fejsak, ředitel Muzea města Brna Pavel Ciprián a představitel organizátorů, především spiritus agens konference, básnířka Ljubov Vondroušková, předseda Obce morav-

ských spisovatelů Jaroslav Novák, Tamara Galynina z Ostravy, autor těchto řádků, který promluvil za Ústav slavistiky a dvě spoluorganizující občanská sdružení a jiní. Na téma slovanského etnosu promluvil Alexej Jakovlev, o některých aspektech moravské rusistiky Ivo Pospíšil, o historii ruské pravoslavné církve Jozef Fejsak, Jiří Gazda referoval o spolupráci Ústavu slavistiky s Filologickou fakultou Státní univerzity v Nižním Novgorodě, Aleš Brandner zase celkově o spolupráci Ústavu slavistiky s ruskými univerzitními pracovišti v minulosti i v současnosti, absolventi brněnské rusistiky, a to Alexandr Brummer o dvou důležitých bohemikách také ve spojení s Karlem Havlíčkem Borovským, Josef Šaur o historiografovi Josefu Macůrkovi a ruském dějepiscevtví a Vladimír Franta o tvorbě Ljubov Vondrouškové, Taťána Kuxová o díle Otokara Březiny ve vztahu k Rusku, Marta Králová o tématu Janáček a Rusko, Josef Kůta o ruských vojácích na Moravě v 19. a 20. století; dále ze sféry vojenské historie přispěl Vlas-